

Skogsvetenskaplig fakultet
Sveriges Lantbruksuniversitet
901 87 Umeå

SKOGSHISTORIA I MAINE, NEW ENGLAND

ANDERS ÖCKERMAN

JK 90/94
Skogshistoria 4 p
Maj 1994

SKOGSHISTORIA I MAINE, NEW ENGLAND

ANDERS ÖCKERMAN

TIMMER OCH SOCKER

Först något om timmer och socker. Madeira betyder timmer på portugisiska. Ön med detta namn upptäcktes 1420 och blev Europas första steg mot den "Nya Världen" och kolonialismen. Slavar tog man från de närbelägna Kanarieöarna, för att arbeta med sockerodlingen. Nästa steg blev att 1492 upptäcka Västindien och strax börja odla socker där.

NEW ENGLAND

New England är en handfull stater vid USA's nordöstkust. 1620 kom skeppet "Mayflower" dit med flyktingar från Europas religionsförföljelser. De som anordnade resan var "Massachusetts Bay Company". Vid det laget var Madeira och mycket av Västindien avskogat. För att inte tala om Europas brist på grov skog. Under de kommande två seklerna skulle New England försörja inte bara Old England med virke utan också Västindien, Madeira, Spanien och Portugal med flera områden. Under 1700-talet var skeppsbygge en mycket omfattande och lukrativ verksamhet i New England. Maines stora "White Pine"-skogar avverkades, och de högresta träden gav ståtliga skeppsmaster, framemot 1700-talet räddade masterna faktiskt Englands dominans på världshaven.

MAINE BLIR EGEN STAT

Den engelska konungen Charles I (1600-1649) gav ursprungligen Maine som gåva till en kompis. Men när kolonistörer från Massachusetts, efter diverse strider med fransmän och indianer, gav sig iväg längs Maines floder tog man från Boston helt enkelt över kontrollen. Det sena 1600-talet såg bittra strider i Maine där fransmännen i ett försök att sänka England betalade indianer av Huron-nationen för engelska skalper och lyckades utnyttja indianernas rättfärdiga men nu vilseledda ilska mot de skogsförödande nykomlingarna. Ett tag höll fransmännen hela Maine och mer därtill, men engelsmännen segrade till slut. Handlingen i Coopers "Den Siste Mohikanen" utspelar sig just i detta skede. Först 1820 blev Maine en egen delstat, alltså långt efter det att USA gjort sig självständiga från Engelsk överhöghet 1776. (Perlin 1989)

KOLONISTER OCH INDIANER

Men kolonisterna i New England i form av puritaner och kväkare kom inte till ett obefolkat land, som européerna gjort tvåhundra år tidigare till Madeira. Där fanns indianer, visserligen kraftigt decimerade redan i början av 1600-talet av den gamla världens aggressiva sjukdomar med smittkoppor i spetsen. Troligen var befolkningen mindre än tio procent av den för-columbianska. (Crosby 1986) En annan för indianerna tragisk utveckling var omskapandet av deras försörjningsbas till jordbruksmark och förvildade tamdjur som konkurrerade ut inhemskt vilt. Mycket av problematiken låg i att indianerna hade en helt annan rättsuppfattning än Européerna. Särskilt äganderätten till marken, som i prydliga uppstyckade fyrkanter delades ut till kolonister på kontoren i Boston, var för indianerna främmande. De använde marken mer extensivt och kanske mer uthålligt än kolonisterna. De indianer som slog sig på europeiskt jordbruk knäcktes dock på ett tidigt stadium av myndigheterna. Indianer ska bli vid sin läst (häst)!

Indianernas landskap och ekosystem omstöptes sakta men säkert till något främmande som de hade svårt att försörja sig i, och därtill nästan aldrig tillåtelse. För Européerna växte däremot ett radikalt skogfattigare, men välbekant landskap fram som gav hemkänsla. Man såg det som hände, inte som en avskogning utan snarare som ett jordbrukets framåtskridande.

GOTT OM VIRKE

Framemot sekelskiftet 1800 börjar en del kritiska röster höjas. Bl a Linnélärjungen Peter Kalm rapporterar om New Englands skogsskövling. Cedrar, vittallar och vitek minskade drastiskt eller försvann. Han ser också med viss förfäran det för honom hisnande virkesslöseriet: Man byggde överdimensionerade hus som tarvade överdimensionerad uppvärmning, och "logfires" brann dygnet runt och året om, man använde timmer till gärdesgårdar, och vid avverkningarna slösade man friskt med virket. Åldersstrukturen förändrades och skogsarealen sjönk. Priserna på virke steg drastiskt under sent 1700-tal, särskilt förstås kring städerna. Krav började ställas på hushållning och timmerreservat. Men skogarna stod inför den unga industrialismens växande krav och skulle ytterligare utnyttjas hårt det sekel som år 1800 stod för dörren. (Cronon 1983)

INDUSTRIALISERING

Den unga nationen USA började i det tidiga 1800-talet inse vilken potential man hade för industriell utveckling. Man hade virke, kol och malmer i en omfattning européer inte vågat drömma om sedan urminnes tider. Till en början var det vattenkraft som var den främsta energikällan, varmed man sedan länge sågat timmer, men de första egentliga fabrikena hanterade bomull. Snabbt kom man också på östkusten igång med järnverk, tegelbruk, pottaskesjuderier m m. Ångkraften gjorde sitt intåg, först för båt drift och sedan för sågverken. Tågen började vid seklets mitt att tuffa omkring allt längre västerut på kontinenten. Nu började också nya vågor av miljontals kolonister från det överbefolkade Europa strömma till. Allt detta krävde naturligtvis sin kraftiga tribut av skogarna. Krav från skogsfolk kom nu på skogshushållning, restriktionslagar, men snart även på "conservation" och nationalparker. Industrialiseringens drake födde också sina egna kritiska söner. "Conservationists" ville hushålla med naturresurserna på ett uthålligt sätt och bannlysa allt onödigt slöseri, medan "preservationists" liksom Thoreau blev civilisationskritiker och ville skydda naturen från människans förödelse. (Perlin 1989)

FRONTIERS I MAINE OCH VILDA VÄSTERN

I Maine rådde således utmärkta virkeskonjunkturer för timmer och annat virke från ca 1830 till ca 1870, efter det amerikanska inbördeskriget, då en formlig depression satte in. Avverkningarna hade svept fram över delstaten upp längs med de flottbara vattendragen. Men nu började man få känna av konkurrens från nyöppnade skogsområden västerut i landet. Detta tillsammans med tekniska innovationer ledde fram till en hastig transformation av Maines skogsindustri med start i och ett par decennier efter inbördeskriget. Man övergick från sågade trävaror till pappersmasse- och pappersproduktion istället. Mot slutet av 1800-talet slog också järnvägen igenom för virkestransporter. Flottningen fick konkurrens och fabrikena kunde flyttas till virket istället för tvärtom.

AVVITTRING OCH BAGGBÖLERI

Alltsedan Maines självständighet från Massachusetts 1820 ägde den äldre och den nya staten skogarna tillsammans. Men man började dela ut mark till revolutionsveteraner och sälja ut till kolonister. Efter inbördeskrigets 1860-tal var ägandeförhållandena högst oklara, och baggböleri var utbrett. Stora markägare började också köpa upp mark i större skala. Maines "land office" arkiv mellan åren 1868-1890 försvann också. En del menar att det

avsiktligt förstörts, och processen har kallats "The Great Land Steal". Hursomhelst så hade staten förlorat sin mark vid 1900-talets början. De följande åren fördes en stor kontrovers om kontrollen av skogarna, som slutade med att pappersbolagen avgick med segern. Detta ledde troligen till den minskade skogsförödelsen som följde då företagen var åtminstone lite ansvarstagande, delvis till följd av lagstiftningen.

SKOGSHUSHÅLLNING (CONSERVATION)

Skogshushållningen kom naturligtvis också, som nämnts, till Maine. Redan direkt efter inbördeskriget 1865 började pressen och framsynta skogsmän m fl propagera för hushållning. Många privata skogsägare började också tillämpa blädning. Det tidiga 1900-talets två främsta skogshushållare i Maine var Austen Cary och George F. Talbot inspirerade av den mest inflytelserika amerikanen på området G P Marsh. Marsh principer var försiktiga huggningar och återbeskogning. 1930 var "forestry", och icke- exploaterande skogsbruk utan tanke på konsekvenserna helt dominerande i Maine, och för övrigt i stora delar av USA. (Smith 1972)

AVSLUTNING

Sedan kom det andra världskriget, som ledde uppmärksamheten åt annat håll. Sedan kom miljömedvetandet och gjorde livet surt för skogsmännen. Idag är "biologisk mångfald" kung. Morgondagen är i det närmaste oskriven, bortsett från lite tvivelaktig framtidsforskning.

LITTERATUR

- Cronon, William. (1983) Changes in the Land: Indians, Colonists and the Ecology of New England, New York.
- Crosby, Alfred W. (1986) Ecological Imperialism: The Biological Expansion of Europe 900-1900, Cambridge University Press.
- Perlin, John (1989, 1991) A Forest Journey: The Role of Wood in the Development of Civilization, Harvard University Press; Cambridge, Massachusetts & London.
- Smith, David C. (1972) A History of Lumbering in Maine 1861-1960, University of Maine; Orono, Maine.